

Det arkæologiske arbejde i Thy og Vester Hanherred

Også sommeren og efteråret 1973 blev en travl tid for Museet for Thy og Vester Hanherred. Der har været mange anmeldelser, hvoraf flere har resulteret i større udgravninger.

Tingstrup, storstenskiste set mod nord.

Museet startede udgravningssæsonen allerede i slutningen af marts. Entreprenør Hove var ved udstykningsarbejde i Tingstrup stødt på nogle store sten - museet blev tilkaldt, og det konstateredes, at stenene dannede et gravkammer. Udgravningen af anlægget påbegyndtes med det samme, og der afdækkedes en meget fin kiste orienteret N-S. Kisten var 2 m lang og 1,50 m bred i indvendige mål. Graven var sat af temmelig store sten. Den var bredest i nordenden og smalnede lidt ind i sydenden, så der dannedes en slags indgang.

Randstenskæden var temmelig dårlig bevaret, og det så ud, som om der godt kunne have været to randstenskæder. Kisten var bortset fra sydenden dækket af en brolægning af flade kalkstensheller. På grund af kalkunderlaget var dele af skelettet bevaret - kraniet bedst. Manden var gravlagt med et retvægget bæger, et køllehoved, et par benprene og nogle ravperler. Gravtypen er ikke almindelig i Thy. Gravtypen og genstandene henfører graven til enkeltgravskulturens senere del, ca. 2000 f. Kr. fødsel.

Næste sag var en overpløjet høj i Kjelstrup, hvor ejeren, Oscar Madsen, havde frilagt nogle store randsten. Ved udgravningen vist det sig, at det desværre også var alt, der havde været nogle før os.

Derefter flyttede vi til Vogntoft til gdr. Eriksen, der sidste efterår havde pløjet på sten. Det var ved besigtigelsen klart, at det også her drejede sig om en overpløjet høj. Også her fremgik det af undersøgelsen at de randsten, ejeren var stødt på med ploven, var det eneste der var tilbage. Museet flyttede så udgravningsholdet til Hillerslev til gdr. Sunesen for at undersøge en overpløjet høj. Det fremgik af undersøgelsen, at gravene var forstyrret ved en tidligere udgravning men alligevel fandtes der på gravbunden, der var delvis intakt, en guldring, nærmest som en moderne vielsesring, og det

meste af et lerkar. Graven kan dateres til begyndelsen af ældre germansk jernalder, d. v. s. ca. 400 år e. Kr. fødsel.

Tingstrup, graven åbnet. Gravgodset anes i venstre hjørne.

I august foretoges en prøvegravning hos gdr. Knudsen i Gjersbøl. Ejeren var ved efterårspløjning sidste år stødt på en hel del sten på et større stykke af marken.

Prøvegravningen viste, at der er tale om en boplads med i alt fald 3 bebyggelsesfaser ovenpå hinanden. De ældste huse kan ved hjælp af potteskår dateres til ca. 100 år f. Kr. fødsel og de yngste til ældre romersk jernalder ca. 200 år e. Kr. fødsel. I det yngste bopladslag fandtes der foruden potteskår slagger efter jernudvinding. Husene har haft brolægning, hvilket ikke er særlig almindeligt i vores område.

Gjersbøl, hus set mod vest.

Sommerens sidste store undersøgelse er foretaget hos gdr. Knakkegaard, Nørhaagaardsmark. Ejeren havde i flere år pløjet på store sten og tilkaldte i vinter museet for evt. at få dem fjernet. Ved besigtigelsen konstateredes det, at det drejede sig om et større og mere kompliceret gravanlæg fra yngre stenalder, og udgravningen blev udsat til efter høst. Ved udgravningen afdækkedes en stor og meget fin primærgrav, en stensat jordgrav orienteret

nogenlunde Ø-V fra en senere del af tidlig yngre stenalder (TNC). Graven indeholdt en lille kraveflaske (det eneste eksemplar, der findes på Thisted Museum) en lille opskærpet tyndnakker økse og et par ravperler. Primærgraven har været dækket af en høj, der i yngre

Nørhågård mark, grav set mod vest.

bronzealder er blevet benyttet igen. I sydsiden af højfoden var der i yngre bronzealder lavet to små kalkstenskister, den ene med to urner, begge urner indeholdt brændte ben, altså en dobbeltbegravelse, hvilket ikke er særlig almindeligt. Den anden lille kalkstenskiste indeholdt een urne med brændte ben. Ved gravens vestende var der lidt uden for systemet anbragt en meget stor sten, hvor man på et eller andet tidspunkt i oldtiden har lavet otte små skåltegn. Det kan ikke med sikkerhed siges, hvornår

skåltegnene er lavet, men det sandsynligste er, at de hører sammen med de begravelser, der er foretaget i yngre bronzealder ca. 1000-900 år f. Kr. fødsel. Syd for anlægget er der afdækket noget usammenhængende brolægning. I brolægningen, der ligger på gammel markoverflade, dækket af et senere tykt lag flyvesand, lå en hel del dårlig brændt keramik og en meget smuk lille flintsegl. Undersøgelsen er på nuværende tidspunkt endnu ikke helt afsluttet, så der kan ikke siges noget om, hvad det kan have været. Primærgraven kan dateres til ca. 3000 år f. Kr. fødsel. Den er anlagt af de folk, der i slutningen af 4. årtusind før Kr. fødsel begyndte at opdyrke jorden og tilså den med byg og hvede og holde enkelte husdyr.

Alle ovennævnte undersøgelser er bekostet af Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning.

Det var de større undersøgelser museet har foretaget i årets løb - herudover har der været foretaget en række besigtigelser af jordfund i hele området, og museet har foretaget bestemmelser af en række kulturhistoriske genstande.

Museet har også i år modtaget mange fine og værdifulde gaver.

Museet for Thy og Vester Hanherred takker for et godt samarbejde og for den interesse og velvilje, der er vist arbejdet i det forløbne år.

I forbindelse med udgravningerne har der været afholdt rundvisninger. Museet har endvidere afholdt julestue for børn, en særudstilling om hollandske fliser og i forbindelse hermed et foredrag af museumsdirektør S. Schoubye, Tønder. I efterårsferien har der været vævestue i museets kælder. Alle arrangementer har været meget velbesøgte.

Jette Kjør.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Mors 1973, side 456-460).